

MGH, *Leges*, IV

Constitutio de regalibus

Regalia^a sunt hec^b: Arimannie^c, vie publice, flumina navigabilia, et^d ex quibus
sunt navigabilia^e, portus, ripatica, vectigalia que vulgo dicuntur tholonea, monete, ^u
mulctarum penarumque^f compendia^g, bona vacantia, et que indignis^h legibus auferuntur,
nisi que specialiterⁱ quibusdam^k conceduntur, et^l bona contrahentium incestas nuptias,
et^m dampnatorum et proscriptorum secundum quod in novis constitutionibus cavetur,
angariarum et paraugariarumⁿ et plaustrorum et navium^o prestationes, et^p extra-
ordinaria collatio^q ad felicissimum regalis numinis expeditionem, potestas constituen-
dorum magistratuum ad iustitiam expediendam, argentarie, et^r palatia in civitatibus
consuetis^s, piscationum redditus et salinarum, et^t bona committentium crimen maiesta-
tatis, et^u dimidium thesauri inventi in loco cesaris, non data opera, vel in loco reli-
gioso; si data opera, totum ad eum perfinet.

^a) molendina A. ^b) forestica U. ^c) lancharica U. ^d) ripatica A; deest U. ^e) argen-
taria U. ^f) redditus U. ^g) semoria U. ^h) furmenti A. ⁱ) ad mensuram des. U. ^k) deest U.

176. ^a) precedit rubrica in 3; Que sunt regalia et iura curia. ^b) sunt hec des. 2. S. ^c) sic 3;
arimannie 1; arimannie 2. ^d) deest 3. ^e) pro sunt navigabilia 3; navigatus fuerit. ^f) penarumque ^u
deest 3. ^g) et add. 2. ^h) ab indignis 3.

¹) Est codex Lombardae; cf. 'Archiv' V, 310 et LL. IV, CIII. Perit confusionem fecit, afferens hunc
codicem in prefatione sub nr. 2, in varia lectione sub nr. 1. ²) Sic textus castigari licet.

175. ⁱ) que add. 1. ^k) quibus 2; auferuntur et add. 3. ^l) deest 3. ^m) bona 3. ⁿ) par-
gariorum 1. ^o) manuum 3. ^p) extraordinariam collationem 1-3. ^q) constitutis 3.

176. ^a) et deest S; et semper des. V. ^b) deest B 3; et -- renovatur des. B*. ^c) inviolata
V. P. S. ^d) deest B. V. P. S. ^e) deest B 1. ^f) omnibus V. P. ^g) abstringantur V; astrin-
gantur P. S. ^h) ut P. ⁱ) deest V. ^k) re V. ^l) deest V. ^m) putaverint B 3. ⁿ) ad
iudicialem C 17 2. ^o) redeat C 2. ^p) ius sibi comp. V. P. ^q) exequatur V. P. S. ^r) B* sic;
Si quis vero coniuratum pacem a principibus et iudicibus aliquando temerario ausu vio-
lare presumpserit. ^s) loco violare presumpserit P. S; violaverit. ^t) librarum V. P. S. ^u) vero V.
^v) auri libras V. S; librarum auri P.

MGH, *Leges, IV, Constitutiones et acta publica imperatorum et regum, I*
Friderici I Constitutiones

(C.)^a In nomine sancte et individue Trinitatis. Fridericus^b divina favente
clementia^c Romanorum imperator augustus et^d Henricus sextus^e filius^f eius^g Roma-
30 norum rex^h augustusⁱ. Imperialis clementie^k mansueta serenitas^l eam semper in
subditis^m dispensationem favoris et gratie habere consuevit, utⁿ, quamvis districta^o
severitate excessuum^p delicta debeat et possit corrigere, tamen^q magis^r studeat pro-
pitia tranquillitate^s pacis et piis affectibus^t misericordie Romanum^u imperium regere^v
et rebellium insolentiam ad debitam fidem et debite devotionis obsequium revocare.
35 Eapropter cognoscat universitas fidelium imperii^w tam presentis etatis quam^x succes-
sure posteritatis, quod nos^y solita benignitatis nostre^z gratia ad fidem et devotionem

293. ^a) *chrison* in 1. 4. 6. 7; In — rex augustus *des.* 12. ^b) Fridericus 1. 2. 4. 6. 7. 9; Fide-
ricus 8; FR 3; Federicus 11. ^c) clem. favente 9. 10; gratia favento 11. ^d) Ex 3. ^e) *deest* 5.
^f) *hucusque duae priores lineae litteris elongatis scriptae* 7. ^g) *deest* 2; fl. e. H. s. C. ^h) et semper
40 *add.* 11. ⁱ) *hucusque litterae elongatae in* 5. 6. ^k) clementia 3. ^l) immensa serenitas man-
sueta C; *hucusque prima linea litteris elongatis scripta in* 9. ^m) suis *add.* C. 11. ⁿ) ut, *littera erasa,*
post superser. 8; *deest* 10. ^o) districti 6; discreta 9. ^p) excessuum et 8. ^q) *deest* 3. ^r) stud.
magis 6. ^s) *corr. ex* tranquillitate 1. ^t) et *add.* 6. ^u) Romanorum 3; Romanū imperii et rebellium
insolentiam 8. ^v) regem 6. ^w) imp. fidelium 9. 10. ^x) future seu *add.* 11. 12. ^y) uos 7;
45 *deest* 5. ^z) *ur̄e* 7; *deest* 4.

1) Innumeris locis lectionem quandam codicis 1 adnotavit, quae in eo minime obvia est. 2) Tacoli
'*Memorie storiche di Reggio*' (u. 1742) II, 18 utrum editionem Muratorianam an codicem 8 adhiberit,
nescio, cum hic liber neque Gottingae neque Berolini existet. Moscardo autem '*Storia di Verona*' 139 nil
nisi exordium Privilegii praebet. 3) Monendum est, hunc codicem saepenumero praebere ei pro ti,
50 quod adnotare supersedimus.

Lombardorum, qui aliquando nos et imperium nostrum offenderant^a, viscera^b nobis innate pietatis aperientes, eos et Societatem ac^c fautores eorum in plenitudinem gratie nostre recepimus^d, offensas omnes et culpas, quibus nos ad indignationem^e provocaverant^f, elementer eis remittentes eosque propter fidelia devotionis^g sue servitia, que nos ab eis credimus certissime^h recepturos, in numero dilectorum fideliumⁱ nostrorum computandos^k censemus. Pacem itaque nostram, quam eis elementer indultam concessimus, presenti pagina iussimus subterscribi^l et auctoritatis nostre sigillo communiri. Cuius hic est^m tenor et series:

1. Nos Romanorum imperator Fridericusⁿ et filius noster Henricus^o Romanorum rex^p concedimus vobis civitatibus^q, locis^r et personis Societatis regalia et consuetudines vestras^s tam in civitate^t quam extra civitatem^u, videlicet Verone et castro eius et suburbiis et aliis civitatibus^v, locis et personis Societatis, in perpetuum^w; videlicet ut in ipsa civitate omnia habeatis, sicut hactenus habuistis vel habetis; extra vero omnes consuetudines sine contradictione^x exercetis, quas ab antiquo^y exercuistis vel exercetis: scilicet^z in fodro^{aa} et^b nemoribus et pascuis et pontibus, aquis et molendinis, sicut ab antiquo^y habere consuevistis vel habetis, in exercitu, in^c munitionibus civitatum, in iurisdictione, tam in criminalibus causis quam in pecuniariis^d, intus et extra, et in ceteris que ad commoditatem spectant^e civitatum^f.

2. Volumus ut regalia, que vobis^g concessa non sunt^h, in hunc modum cognoscanturⁱ: Episcopus^k loci et homines tam de civitate^l quam de episcopatu^m eliganturⁿ, viri bone opinionis et qui ad hoc idonei esse credantur, tales qui nec contra civitatem^o nec contra nostram maiestatem privato vel speciali odio teneantur; qui iurent, quod bona fide et^p sine fraude perquirent^q et inquisita consignabunt^r ea que specialiter ad nostram spectant^s excellentiam^t.

[3. Si^u autem huic inquisitioni supersedendum esse putaverint, censum duorum millium marcharum argenti per singulos annos petimus; attamen^v competenti moderatione moderabimur etiam quantitatem istam, si enormis visa fuerit.]

4. Si quis autem super his, que vobis^g concessimus vel^v permisimus sive in civitate sive extra civitatem^w, querimoniam apud maiestatem^x nostram deposuerit, eius querimoniam non admitemus et silentium ei imponemus.

5. Hoc quod nos vel noster antecessor^y rex vel imperator episcopis, ecclesiis^z, civitatibus vel aliis^{aa} quibuscumque personis, clericis vel laicis, ante tempus guerre^b dedit vel quolibet concessionis^c titulo concessit^d, firmum et ratum habemus, salvo superioribus concessionibus; et pro eo solita^e servitia nobis^f exhibeantur, sed census non prestetur^g.

293. ^a) offenderunt 7. ^b) in^{ca} 4; in ^{ca} 5. ^c) et 7. 8. ^d) recipimus 2. 3. 5. C. ^e) ad dictum in loco raso F. ^f) provocaverunt 9. ^g) devote sinceritatis 5-8. C. Vat.; et devota sinceritate 9. 10. ^h) deest 5; firmissime 12. ⁱ) fid. dil. 1; dilectorum deest 11. ^k) computando 5. 9. ^l) subscribi 3. 6. 8. C. ^m) deest 3; tenor est 8; est hic tenor C. ⁿ) Fredericus 1. 2. 6. 9; Fridericus 8; Federicus 11. ^o) deest 6. ^p) rex Roman. 7. 8. ^q) et add. 3; et suburbiis add. 12. ^r) deest 11. ^s) nras 4; nostras C. 12. ^t) civit 7; civitatibus 8. ^u) civit 7. ^v) et suburbiis add. C.; suburbiis add. 12. ^w) inperpetuum 2-6. 8. ^x) qd^o 8; nostra add. 9. ^y) antico 1. ^z) sed 3; tam C. ^{aa}) fodro 7. 12; foro C. ^{bb}) in add. 6; vel in C. ^{cc}) et in 7. ^{dd}) peccuniariis 1-3. 8. ^{ee}) spectat post corr. spectat 2. ^{ff}) civitatum spectant 6-8. ^{gg}) nobis 5. ^{hh}) vobis non concessimus 3. 6. 7. 8. 12. C. Vat. Rom. ⁱⁱ) cogn. in h. modum 3. ^{kk}) per episcopum C. ^{ll}) civit 2, fere semper. ^{mm}) in hunc modum add. 7. Vat. ⁿⁿ) et add. 11. 12. ^{oo}) deest 9. ^{pp}) inquirent 9; fide inquirent et sine fraude 6. ^{qq}) consignabunt 1. 2. ^{rr}) nostram spectant in marg. suppleta 2. ^{ss}) clementiam 12. ^{tt}) Si — visa fuerit leguntur solitummodo in C et fortasse in cod. Estensi Muratorii. ^{uu}) deest 5. ^{vv}) et 5. ^{ww}) deletum 7. ^{xx}) deest 5; maiestatem ipsam C; nostram maiestatem 3. 4. 7. 9. 10. 11. Vat.; nostram eadem manu superscriptum 1; ap. nra nostram querimoniam 2. ^{yy}) ant. noster 9. 11. 12. ^{zz}) et ellis 6. ^{aaa}) locis 8. ^{bbb}) deest 9. ^{ccc}) oconis 7. ^{ddd}) concesserit 5. 10. ^{eee}) debita 12. ^{fff}) vobis 8; deest 5; vobis solita servitia 3. 6. 9. 10. ^{ggg}) corr. ex presentur 1; presentur 12.

1) Haec e scripto petita sunt, quod rectores castigaverunt; v. supra nr. 288 c. 3.